

निर्धारित कार्यम् 1 Assignment No. 1

कक्षा- अष्टमी Class – VIII

संस्कृत- पाठ- 1, 2, 7 एवं व्याकरण

सत्र - 2013-14

प्र.1 अपठित गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

भारतस्य सर्वासु नदीषु गंगा पवित्रतमा श्रेष्ठा च अस्ति। इयं हिमालयस्य गोमुख- स्थानानात् निर्गच्छति। पर्वतेभ्यः निसृत्य गंगा हरिद्वारे समतलं भू-भागं प्रविशति। हरिद्वारतीर्थे प्रतिवर्षं लक्षाधिकाः जनाः गच्छन्ति, गंगायाः शीतले जले स्नानं च कुर्वन्ति। परम् अद्यत्वे एषा पावनी नदी प्रदूषिता। यत्र-तत्र जल मालिन्यम् अस्ति। जीवनस्य रक्षायै जलम् अनिवार्यम्। गंगानद्याः रक्षा अस्माकं कर्तव्यम्।

1. एकपदेन उत्तरत-

क- गंगा कस्मिन् स्थाने समतलं भू-भागं प्रविशति ?

ख- जीवनस्य रक्षायै किम् अनिवार्यम् ?

2. निर्देशानुसारम् उत्तरत-

क- 'नदीषु' इति पदस्य विशेषण-पदं किम् ?

1. गंगा 2. सर्वासु 3. पवित्रतम।

ख- 'प्रविशति' इति क्रियापदस्य कर्तृपदं किम् ?

1. भूभागम् 2. समतलम् 3. गंगा

ग- 'सरिता' इति पदस्य गद्यांशे किं पर्यायपदम् ?

1. पावनी 2. नदी 3. एषा

घ- गद्यांशे 'इयम्' पदं कस्यै प्रयुक्तम् ?

1. गंगायै 2. नद्यै 3. हिमालयाय

प्र.2 उचित संज्ञायाः सार्वनामिक विशेषणेन मेलनं कुरुत -

सार्वनामिक विशेषण

संज्ञा

एषः

वृक्षस्य

एका

उपायः

कः

वधस्य

तस्य

सर्पः

अयं

तरुः

अस्य

संततेः

आवयोः

योजनां

प्र.3 एतानि कथनानि कः कं कथयति ?

कः

कम्

1. स्वामिन त्यजताम् अयं तरुः।

2. प्रिये न भेतव्यम्।

3. मम मनसि सर्पस्य विनाशाय एका योजना।

4. आवयोः संततेः जीवनं सुरक्षितम् न अस्ति।

प्र.4 विकल्पेभ्यः उचितं पदं चित्वा लिखत-

- | | |
|---------------------------------------|----------------------|
| 1. काकः दम्पती कुत्र निवसतः स्म ? | वृक्षे, कोटरे, नगरे |
| 2. वृक्षस्य कोटरे कः अपि निवसति स्म ? | कोकिला, सर्पः, काकः |
| 3. सर्पस्य विनाशाय का अस्ति ? | खड्गम्, उपायः, योजना |
| 4. राजपुत्रः कुत्र प्रविशति ? | नगरे, सरोवरे, ग्रामे |

प्र.5 प्रदत्तानां पदानां सहायतया प्रश्न निर्माणं कुरुत -

का, काभ्याम्, कदा, कः, केन, कस्य

1. चन्द्रः, प्रदोषे दीपकः भवति ।
2. रविः प्रभाते दीपकः भवति ।
3. व्यवहारेण मित्राणि रिपवः च जायन्ते ।
4. यस्य स्वयं प्रज्ञा नास्ति शास्त्रं तस्य सहायतां न करोति ।
5. लोचनाभ्याम् विहीनस्य दर्पणः सहायतां न करोति ।

प्र.6 प्रदत्तानां पदानां सहायतया अन्वयं पूरयत -

प्रभाते , चन्द्रः , दीपकः , सुपुत्रः

1. प्रदोषे दीपकः भवति । रविः दीपकः भवति
त्रैलोक्ये धर्मः भवति । च कुलदीपकः भवति
चित्तम्, वाचः, क्रिया, एकरूपता
2. यथा भवति तथा भवति ।
यथा वाचः तथा भवति । साधूनाम् चित्ते
वाचि क्रियायाम् च

प्र.7 रिक्त स्थानानि पूरयत -

- | | |
|-----------------------|--------------|
| 1. वर्तते | वर्तन्ते । |
| 2. मन्येथे | मन्यध्वे । |
| 3. लप्स्यते | लप्स्यन्ते । |
| 4. राजानौ | राज्ञः । |
| 5. विद्वद्भ्याम् | विद्वद्भिः । |
| 6. हरये | हरिभ्यः । |
| 7. साधू | साधून् । |
| 8. राजा | राजानः । |